הײנט א װאָך.

Radom, dnia 19 Grudnia 1930 r.

ראדאם, פרייטאג כט כסלו תרצ"א

Redakcja i Administracja
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאנסען - פרייז:

אין מילימעטער שורה: פארן טעקסט 40 גר.
" " " אין " 60 "
" " " נאכ'ן " 25 "

די 1-טע און לעצטע זייט אנטהאלטען 8 שפאלטען
" אין טעקסט 4

ראדאמער-קעלצער
לעבען

ברית תרומפלדור ברדום.

מאנטאג דעם 22 דעצעמבער פינקטליך 8 אוונט
הערט רעפערירן אין זאהל פון קינא „קארסא"

דער פרעזידענט פון ציוניסטן-רעוויזיאניסטן וועלט-פערבאנד

זאב זשאבאטינסקי

א. ד. ט. וואס איז אונזער חטא — און ווי איז דער אויסוועג

בילעטן צו בעקומען אין טאג פון רעפעראט ביי דער קאסע פון קינא „קארסא"

בעמערקונג: פינקטליך 8 אוונט ווערן די טירן געשלאָסן.

Koledze mojemu Dadkowi Fryszmanowi
Z powodu śmierci Jego **M A T K I**
wyrazy głębokiego współczucia składa
Dawid Wargoń

Głęboko dotknięty śmiercią
B. P. HELENY FRYSZMAN
składam wyrazy szczerego współczucia koledze mojemu Dawidowi Fryszmanowi.
Edward Zagajski

Głęboko poruszeni śmiercią **M A T K I**
naszego Prezesa p. Dawida Frischmana składamy Mu tą drogą najszczersze wyrazy współczucia.
Sekcja Gimnastyczna Męska Ż. K. S. „Makabi"
w Kielcach

Szanownemu Prezesowi naszego Klubu
p. Dawidowi Frischmanowi
wyrazy szczerego współczucia, z powodu zgonu
M A T K I Jego składa
Sekcja Kolarska Ż. K. S. „MAKKABI"
w Kielcach.

Prezesowi naszemu p. Dawidowi Frischmanowi
z powodu zgonu **M A T K I Jego**
wyrażamy tą drogą głębokie współczucia
Sekcja Bokserska Ż. K. S. „MAKKABI"
w Kielcach.

— Gdzie spędzimy wieczór sylwestrowy, kochanie?
— Naturalnie

NA balu SYLWESTROWYM
AKADEMIKÓW

w nowych połączonych salach Gimnazjum „Przyjaciół Wiedzy" (Kilińskiego 13)

Informacyj udziela Komisja Organizacyjna świetlicy Koło Akademików-Żydów ul Kwańska 15 (I piętro)
Codziennie od godz. 8 do 11 wiecz.

Głębokie współczucia p. Prezesowi
D. Fryszmanowi
z powodu śmierci Jego ukochanej **b. p. M A T K I**
wyraża
Ż K S „MAKKABI" w Kielcach.

הננו משתתפים בצערו הגדול של חברנו נשיא הסתדרותינו
דוד פרישמאן במות עליו
א מ ו נ"ע
בעבודתו הפעולה בעד הסתדרותינו ינוחם
ועד ההסתדרות לאספורט והתעמלות
„מ כ ב י" קילץ.

ד"ר א. יעקובי (ירושלים)

ספעציעל צום „ראדאמער-קעלצער לעבען"

בימים ההם — בזמן הזה

(חנוכה-געדאנקען)

א לאנגע תקופה פון איבער 2 טויזענד יאהר טיילט אונז אב פון דאן, זייט מתתיהו החשמונאי איז ארויסגעטרעטען צום ערשטען מאל אין א עפענטליכען קאמף געגען די אינטערדריקער, כדי צוריק צו געווינען אונזער גייסטיגע און פיזישע אומאבהענגיגקייט. דאס יודישע פאלק האט אין משך פון דער צייט דורכגעמאכט שווערע נסיונות, איז דורכגעגאנגען א לאנגען דערנערפולען וואנדערונג'ס וועג און אין זכרון פון פאלק זענען שטארק געבליבען די עראינערונגען פון יענער ערהאבענער און ווייטער תקופה. דער נס חנוכה איז אויפ'ן גאנצען וועג פון אונזערע וואנדערונגען אבגעהיט געווארען, און אין פערלויף פון די אלע יאהרען האבען צניעות'דיג געפינקעלט די קליינינקע חנוכה-ליכטלעך און האבען פערשפרייט העלע, ליכטיגע פייערען אויף אונזער פינסטערען וועג. די פייערלעך האבען אונז דערמאהנט וועגען די העלדישע ארויסטרעטונגען פון די מכבי'ער, וועגען די גבירות פון אונזערע אבות און מיט דעם דיכטער האבען מיר אויך געזונגען:

„אה, איהר קליינע ליכטעלעך,
איהר דערציילט געשיכטלעך,
מעשיות פון אמאל"...

„בימים ההם". — לאנג האבען מיר בעלעבט מיט די עראינערונגען פון אמאל, פון „בימים ההם". דאס פאלק האט זיין נאהרונג געהאט אין דער געשיכטע פון זיין פערגאנגענהייט און מיט שטארע בליקען געקוקט אויף זיין צוקינפט. אויף א אונקלאהרע צוקונפט, וואס דער גורל וועט איהם ברענגען.

„בזמן הזה". — איין תקופה איז דורכגעגאנגען, די לעצטע אין אונזער געשיכטע, און די געשטאלט פון אונזער צוקונפט איז פאר אונז קלאר געווארען. מיר רופען איהר אן די תקופה פון שיבת ציון. א"י של מעלה האט זיך פערוואנדעלט אין א"י של מטה, און אהין זענען יעצט געריכטעט אלע אונזערע שטרעבונגען.

מיט אונזער אויפבוי-ווערק אין א"י האבען מיר אריינגעשריבען א נייעם שיינעם קאפיטעל אין אונזער געשיכטע. פאר אונזערע אויגען איז געשעהען א וואונדער — דער נס פון „בזמן הזה" — און מיר האבען פאר איהם געשאפען א נייעם „הלל".

א פאלק האט זיך אויפגעכאפט פון זיין לאנגען שלאף און מיט אייפער צוריק גענומען בויען זיין אלטע היים. דער פערוואהרלאזטער באדען פון א"י איז פערוואנדעלט געווארען אין א בליהענדעס לאנד, שטעדט און דערפער זענען אויסגעבויט געווארען אויף וויסטע ערטער. די העברעאישע שפראך איז אויפגעלעבט געווארען. קולטור און לעבען האבען מיר געזייט אויף אונזער גאנצען אויפבוי-וועג. א נס איז געשעהען און די טענער פון דעם נייעם „הלל" האבען אנגעפילט די לופט פון א"י.

„בימים ההם — בזמן הזה". אזוי ווי אין די אלטע צייטען אזוי איז אויך יעצט. דאס קנאה געפיהל צו אונזער ווערק אין א"י האט דורכגענומען די אנטיוכוס'עס פון אונזער צייט. א מורא איז בעפאלען אונזערע שונאים: דאס יודישע פאלק בעקומט צוריק זיין מעגליכען אויסזעהן — „הבה נתחכמה להם", לאמיר פערלויפען דאס שלעכטס, „לאמיר זיי שטערען אייער זיי האבען פערענדיגט זייער אויפבוי-ארבייט.

די העצע געגען אונז האט זיך אנגעהויבען שווער איז אונזער קאמף פון „בזמן הזה". עס וועלען אונז נישט אבשרעקען קיינע גזירות און קיינע בעריכטען וועלען נישט אבשוואכען אונזער גלויבען אין אונזער נצחון. אונזער ישוב אין א"י שטעהט, אזוי ווי „בימים ההם" שטארק און פעסט און ענטפערט מיט שטאלץ אויף אלע אנגריפען פון די שונאים.

פערגלייכען מיר די תקופות פון „בימים ההם" און „בזמן הזה", טאהרען מיר איין פרט נישט פערגעסען. דער קאמף פון „יענע טעג" איז געשעהען אינגאנצען אויפ'ן אייגענעם באדען, היינט, ליידער, איז נאך דער גאנצער באדען פון א"י נישט אונזערער. דער באדען רופט צו אונז: „לייז מיר אויס — און דאן איז דער נצחון א פולקאמער".

די יודען וואס וואוינען אין גלות, דארפען נישט פערגעסען, אז דער ישוב אין א"י קעמפט יעצט דעם גאנצען יודענטומ'ס קאמף און לעגט דעם וועג פאר א יודישער מעהרהייט אין לאנד. מיר מוזען קימען צוהילף דעם ישוב. מיר מוזען איהם העלפען אויסלייזען דעם באדען און מיט דעם פערפעסטיגען אונזערע פאזיציעס צו אונזער פולשטענדיגען נצחון.

און דער נצחון מוז קומען! פון דער געשיכטע פון „בימים ההם" ציהען מיר אונזער האפנונג און גלויבען. און נישט ווייט איז די צייט, ווען דאס יודישע פאלק וועט פייערען דעם גרויסען נצחון פון „בימים ההם - בזמן הזה"...

— די — שענסטע טאפעטען צו זעהר בילינע פרייזען קען מען נור בעקומען
אין דער לאנג-יעהריגער פירמע
ש. שטיינמאן
ראדאם, לובלינער 21.

א גריפע אויף מיין קאפ!

(א מין הארץ-אויסגיסעניש פון א בעווייבטען)

טאמער האב איך וועהניג, האט איך האב א ווייב, קינדער, א שווינער, בעלי חובות, קאמארניקעס, סעקוועסטראטאר'ען, פאדאטקעס, „קאפע כאריך" און אנדערע שלעק און צרות, דארף איך נאך א גריפע—א גריפע אויף מיין קאפ!

קום איך א היים, ווער איך פערוואנדעלט אין א „סיאסטרע", געה פון איין בעט צום צווייטען, איינער שרייט: א קאמפרעס פון שפירט מיט שטובען-האניג. א צווייטער שרייט: מעדיצין, א דריטע וויל שמירען דעם האלז מיט „אוסלעניאנע" וואסער; האב איך מיך אפגעגערטעט מיט א ווייב, מיט דער שווינער און מיט די קינדער. דארף איך מיך ערשט „מתעסק" זיין מיט דער שיקסע.

טוט זיך עס א נגיס אין א געהויז און א געגארגעל. יעדען מוז איך באדינען, יעדען מוז איך „דאגאדזשען", יעדען מוז מען ארונטערלייגען דעם טערמאמעטער. יעדען מוז מען פערצייכענען די טעמפעראטור. און וואו איז פלעגט קראנקע מוזען דאך האבען „פילגאשטקעס". א קראנקער איז דאך נישט קיין געזונטער, געה איך טאקע פון בעט צו בעט אין „פילגעווער" דעם א היינטרויב, דעם אנ'אויסגעזעט-בען עפעלע, א צווייטער דארף שוויצען מוז מען איהם מאכען טיי מיט מאלינע-סאק. א פראשעק אספירין און אנדערע „שראדקעס"...

דאס איז בייטאג.

און ביינאכט, מיינט איהר, שלאף איך? ווער קאן שלאפען? איינער דארף דאס, און א צווייטער דארף יענץ... דעם שווידערט, מוז מען איהם צודעקען א צווייטער האט היץ. וויל ער, כ'זאל איהם אויפדעקען: איינע שרייט: לופט, און א צווייטער איז „דושנע" און אלץ אויף מיין קאפ.

און אין דער גאס איז בעסער? כאפ איך מיך ארויס אין גאס איז ווידער דאס אייגענע, ווידער גריפע און גריפע.

קום איך צו מיינעם א בעל-חוב איינמאנען א חוב, לאזט מען מיך נישט אריבער די שוועל—זייט מוחל—זאגט מיר די דינסט —דער „פאן" האט „גאראטשקע".

וויל איך אריינגעהן צו א שכן, הענגט אויף דער טהיר א צעטעל: „צוליב דעם וואס דער בעל-הבית מיט'ן פערזאנאל ליגען אויס גריפע, איז דאס געשעפט בעשלאסען".

קום איך אריין אין א צוקערניע אריינכאפען א גלעזעל טיי, זיץ איך און קלאפ אהין, קלאפ אהער, ערשט נאך א שעה קלאפען, ענטשולדיגט זיך דער אייגענטימער: „פשעפראשאם", די קעלנער ליגען אויף דער גריפע".

וואו איהר גייט, הערט איהר ניסען און ניסען, כארכלען און גארגלען, און אפשר מיינט איהר, אז אלע זענען טאקע קראנק אויף גריפע, האט איהר א טעות, מיין הויז-הירט איז גראד געזונט ווי א קאזאק, און יעדען טאג פאטערט ער מיך מיט דירה געלט.

די אימפאזאנטע יובילעאום = פייערונג פון ראדאמער בית=יתומים.

א שעהנער יום-טוב איז היינטיגע וואך געפייערט געווארען אין ראדאם. א יום-טוב, אין וועלכען ס'האבען זיך געפרעהט דערוואקסענע מיט קינדער צוזאמען. בעסער געזאגט — צוליב און ארום די קינדער.

מיט וועלכע קינדער, צוליב וועלכע קינדערלעך — דאס איז טאקע א וויכטיגע פראגע און אפשר איז עס גארנישט קיין פראגע, ווייל ס'איז א קלארע זאך ווי-באלד מען רעדט וועגען דערפרעהען קינדער מיינט מען דא געוויס אזעלכע קינדער פאר וועמען פרייד און מאמע-ליעבע איז א אויסגעבענקטער חלום, א אומערגרייכבארער אוצר, און ווער גאך לעכצט און פיהלט אזוי שטארק די געבענשטע האנד, וואס צערטעלט זיי און זארגט פאר זיי. ווי א געטרייע מאמע אויב נישט קינדער יתומים לעבן?

אלע ווייסען עס, ס'איז א סוד פאר גאנץ בראך. און דאך שאדט גארנישט ווען מיר וועלען דערמאנען דאס יודי-ראדאם, אז דאס מיינט מען טאקע דעם דאזיגען קינדער-יום-טוב. מיר ווילען טיילען די איינדרוקען מיט די, וואס זענען אויפ'ן יום טוב נישט אנוועזענד בזוהען אין זיי אבגעבען א גרוס פון דעם גייסטיגען פערמעגען וואס די היגע יודישע בעפעלקערונג האט שטעהן א צוויי קילאמעטער ווייט פון דער שטאדט.

ווי אזוי האט אויסגעזעהן דאס ראזיגע גייסטיגע עשירות, אין געשטאלט פון דעם פראכטפולען בנין פון בית-יתומים, דעם פערגאנגענעם זונטאג.

ס'איז צו בעדויערען וואס אונזער גאנצער יודישער ראדאם האט זיך נישט פערגינען דאס פערגנוגען צו קומען אויף אבאזשיסקא דעם זונטאגדיגען אוונט, כדי א קוק צו טוהן אין וואס פאר א ליכטיגע קרישה דאס דאזיגע הויז איז יענעם אוונט געזעהן איינגעהילט. דער שעהנער, הערליכער בנין איז געווען איינגעטונקען אין ליכט, אז אויף חייט און ברייט האט גע-בלאנקט און געבלישטשעט, און האט בעלויכטען די גאנצע ארומיגע געגענד. דער קאלאסאלער געביי, דער רחבות'-דיגער פערנעם און דער שטאלצער הויף, וואס האט אויסגעטיילט מיט פראכט און גלאנץ די געביי'ע פון אלע ארומיגע הייזער — דאס אלץ האט גע-מאכט דעם איינדרוק פון א הייליג הויז, אויף וועמען עס רוהט די שעהנ-קייט. דער חן פון נשמה-יתי'ה'דיגער שבת יום טוב'דיגקייט. און אפשר גון אזא מין תפארח, אויף וועס מ'קאן זיך ערלויבען אויסצודרוקן אם לא למעלה ..

ממש א הייליגער ציטער, א געפיהל פון עהרע-פורכט און יראת הכבוד האט יעדען ארומגענומען איבערראשענדיג די שוועל פון דאזיגן יתומים-קעניגרייך.

עד כאן שטימונג. יעצט לאמיר איבערגעהן צו טרוקענער כראניק און לאמיר דערציילען ווי אזוי דער יום-טוב איז געפראוועט געווארען און וואסערע חבלי-לידה די טהוער זענען דורכגעגאנגען ביז זיי האבען דערלעבט צו מאכען די שהחיינו פון 10-יעהריגען יובילעאום.

ווי אזוי דער יום-טוב איז געפייערט געווארען -- וועגען דעם קען מען זיך אויסדרוקען מיט ענטציקענדע ווערטער. נישט געקוקט אויפ'ן שניי-שטורעם און די קעלט זענען דאך געקומען אין בית-יתומים אריין א גרעסערע צאהל מענשען פון פערשידענע שיכטען. געווען אפילו אזעלכע, וואס זענען צומיס גע-גאנגען.

אלע צימערען זענען געווען ליכטיג און ווארים און פון יעדען ווינקעלע האט געשמעקט מיט זויבערקייט. אלע קינדערלעך געהען ריין, ציכטיג און זייערע בעקעלעך פלאמען פאר פרייד. מ'לייענט אראב פון זייער בע'חנ'טע קינדישע פנימ'לעך זייער צופרידענהייט, אז דאס איז מען געקומען זיך פרעהען אויף זייער שמחה.

אין איינעם פון די הערליכע צימערען איז איינגעארדענט די אויפנאהמע פאר די געסט. ביים פרעזידיום-טיש פערנעמען ערטער די פרעזעסין פון דער אינסטיטוציע פר. ד"ר קסאווערא מוליער, פרוי האלפערין די טאכטער פון ר' ראובן בעקערמאן ז"ל, די ה"ה: י. פרענקעל, מ. ראטענבערג, ש. מו-ליער און דער דעלעגאט פון דער ווארשאווער צענטראלע פאר יתומים-פערזארגונג ה' הפץ.

איבער'ן פרעזידיום הענגען די ביל-דער פון ר' נהנאל בעקערמאן ז"ל מיט זיין פרוי.

די פייערליכע פערזאמלונג עפענט די דאקטארין מוליער. זי דערמאנט צום לויב ר' ראובן בעקערמאן ז"ל, וועלכער איז געווען דער גרינדער און בו-ער פון ב"י-בנין און בעט בעעהרען זיין אנדענק מיט אויפשטעהן.

ס'נעמט דאן א ווארט ה' יחיאל פרענקעל, וועלכער שטעלט זיך אן אויף די אויפגאבען פון ב"י און געהט גלייכ-צייטיג אדורך די עטאפע, העז דאס הויז פון ב"י איז געווען אין די מלחמה-יאהרען פערנומען דורכ'ן רוי-סען קריעג און וויפיל מיה און ארבייט עס האט געקאסט ביז מ'האט צוריק ערוואָרבען דעם בנין צום דאזיגען ערהאבענעם צוועק.

ה' משה ראטענבערג גיעט אן א לענגערען בעריכט ווי אזוי ס'האט אויס-געזעהן דער מצב פון דער אינסטיטוציע אין פערשידענע צייטען במשך די 10 יאהר. אין זיין איבערבליק שטעלט ער זיך אן אויף די פערשידענע קריטישע פינאנסיעלע עטאפען, וואס די אינס-טיטוציע האט דורכגעמאכט. געווען צייטען — ענטדעקט ה' ראטענבערג א א סוד — ווען מ'האט זיך גערעדט וועגען פערמאכען דעם בית-יתומים. א דאנק אבער דער אונערמידליכער ארבייט פון דער דאקטארין מוליער איז געלונגען די אינסטיטוציע צו דער-האלטען, ביז נישט לאנג- ערקלערט ה' ראטענבערג, האט דער בית גע-צויגען דער עיקר זיינע געלד-מעגליכ-קייטען פון דריי קוועלען: פון אמע-ריקא (ראדאמער לאנדסלייט), פון דער ווארשאווער צענטראלע און פון די מא-גיסטראט-סובסיענצען. לעצטענס אבער זענען די דריי דערמאנטע פינאנסיעלע שטיץ - פונקטען שוואכער געווארען. אמעריקא איז שטיל געבליבען זייט א געוויסער צייט, ווארשא איז שוואך געווארען און אויך די הילף פון די ערטיגע קאמונאלע אינסטיטוציעס זע-נען בעדייטענד פערקלענערט געווארען. די פרייווילליגע מאנאטליכע נתינות וואס די שטאט צאה"ט איז א קנא-פער אויפרעכטהאלטונג'ס-כח פאר דער אינסטיטוציע, וועמענס יעהרליכער בו-דזשעט ערגרייכט די ציפער פון 42 טויזענד זלאטעס.

ה' ראטענבערג גיעט דאן איבער, אז אלס אויסדרוק פון אנערקענונג און דאנקבארקייט פאר דער אינטענסיווער טהעטיגקייט פון דער דאקטארין מוליער שענקט דער קאמיטעט פון ב"י א בע-טעל אויפ'ן נאמען פון איהר פערשטאר-בענער מוטער.

ה' ראטענבערג ענדיגט זיין לענגערע רעדע מיט א הייסען אפעל צו אלע פערזאמעלטע פרויען און מענער צו אינטערעסירען זיך אויף ווייטער מיט'ן גורל פון דער דאזיגער וויכטיגער אינ-סטיטוציע, וואס איז א היים פאר עט-ליכע און פופציג יתומים און הנכשר 20 זקנים.

פרוי דאקטארין לעווין בעגריסט די פייערונג אין נאמען פון פרויען-קאמיטעט וואס האט זיך געגרינדעט בײם ב"י און דאנקט אין זיין נאמען דער פרעזעסין מוליער פאר איהר אפ-פערפולער ארבייט לטובת דער אזוי וויכטיגער אינסטיטוציע.

פרוי פישמאן בעגריסט אין נאמען פון ציוניסטישען פרויען-קרייז „וויצא" אין ראדאם און דריקט אויס א דאנק דעם קאמיטעט פון ב"י, בפרט דער דאקטארין מוליער פאר איהר פער-דיענסטפולע לייסטונגען לטובת די יתומים און זקנים.

די יונגע יתומה עדעלסבורג האלט דאן אין הערליכע ריהרענדע ווערטער (פויליש) א בעגריסונג לכבוד דער 10-יעהריגען יובילעאום און דערלאנגט איהר ערציהערין פר. מוליער א מתנה אנ'אלבום מיט פערשידענע בילדער-פראגמענטען פון דער ב"י-געביידע, אין נאמען פון אלע יתומים, פאר וועלכע די דאקטארין מוליער איז ווי א איבערגעגעבענע טרייע מאמע.

פריילין עדעלסבורג, וואס לערנט אין דער 7-ער קלאס פון „פשיאטשול היעדזי" איז זעהר א אינטעליגענט קינד און פיין ערצויגען, מיט איהרע הארציגע סענטימענטאלע ווערטער, וואס זענען ארויסגעזאגט מיט טאלאנט און א גלענצענדער רעציטאטארקע, ריהרט זי די פערזאמעלטע ביז טרערען.

צום סוף רעדט דער דעלעגאט חפץ פון דער פערנעספערע ווארשא, פאר וואס איהרע שטיצעס זענען לעצטענס אזוי ווענינ. די יודען אין אמעריקא, ער-קלערט ער, לעבען איבער א שווערען קריזיס, קענען זיי נישט שיקען די זעלבע שטיצעס וואס אמאהל. דער-

---

דער סעקוועסטראטאר איז אויך נישט מאדערן. ער האלט אויך נישט פון קיין גריפעס, דער טגץ פון רעיענס דארף אויך נישט קיין קאמפרעסען און בעשיט מיך מיט „קוויטלעך"; ווער ס'איז מיר שולדיג, ליגט און רעדט פון היץ און שווענקט דעם האלז מיט „קחאס בארגי" און דעם וואס איך בין שולדיק איז געזונר און שטארק.

י. אב—נעק

אָן לײדט אויך די וואַרשאַווער צענטראַלע. די יודען אין פוילען, זאָגט ה' תפץ, מוזען אַליין זאָרגען און פאַדערען אזוי פון דער מלוכה און פון אַלע קאָמונאַלע אינסטיטוציעס צו שטיצען די יודישע יתומים-הײזער. דאָס איז זייער גוט. מחמת יודען צאָהלען שטייערען און ס'איז דער חוב, אז אין אַלע מלוכה'שע ווי אויך קאָמונאַלע בודזשעטען זאָלען אריינגעשטעלט ווערען צו דעם צוועק ענטשפרעכענדע סובסודיעס. ס'איז דער בירגערליכער פליכט פון אַט די אַלע קערפערשאַפטען צו זאָרגען פאַר דער ענטוויקלונג פון יודישען יתום, אז פון איהם זאָל נישט אויסוואַקסען קיין דעמאָראַליזירטער עלעמענט. ה' חפץ דריקט אויס א דאַנק אין נאָמען פון דער וואַרשאַווער צענטראַלע דער פר. מוליער פאַר איהר מיהעפולער ארבייט און ווענדעט זיך דערנאָך מיט א רוף צו דער ראַדאָמער יודישער געזעלשאַפט צו געדענקען וועגן דער אינסטיטוציע.

ה' פרענקעל לײנט דאַן פאַר טעלעגראַפישע באַגריסונגען פון דער פערוואַלטונג פון לובלינער בית-יתומים און פון דער וואַרשאַווער צענטראַלע, פון די ה"ה: שצראשעווסקי און אד"ו. סנדעלמאַן.

מיט דעם ווערט פאַרענדיגט דער אָפיציעלער טייל פון דער פייערונג און יעדער עולם געסט גײען איבער אין א צווייטען צימער, וואו די יתומים'לעך טרעטען-אויף מיט פערשידענע לידער דעקלאַמאַציעס און ע.ק.

אויף א ספעציעל-איינגעאָרדענטע ביהנע זינגט חנוכה ליכט דער 11-יעהריגער יתום מרדכי [illegible] און אַלע קינדערלעך העלפען איהם דערנאָך א [illegible] אין א כאָר א [illegible] זעהר שעהן דעם הנרות הללו.

דאַן קומען פאַר טענץ און רעקלאַמאַציעס פון די יונגערלעך און מיידעלעך, וועלכע ווייזען זיך [illegible] אין א סך פון די ווייזען אבא ארויס ארטיסטישע פעהיגקייטען. דער עולם קוועלט אָן פון דער קינדער-פאָרשטעלונג און באַשענקט זיי מיט לאַנגדויערענדע אפּלאָדיסמענטען.

צווישען די פערשידענע לידער, יודישע, העברעאישע און פוילישע איז ספעציעל איספּראָווירט [illegible] א לויב-ליעד לכבוד דעם פערשטאָרבענעם גרויסען נדבן ר' ראַכן בעקערמאַן ז"ל, וואָס איז [illegible] זעהר שעהן.

אויף דער קינדער-פאָרשטעלונג ברענגט מען אריינגעטראָגען אויף די הענד די יונגסטע בירגער פון דער יתומים-קעניגרייך, קינדער פון דריי און פיער יאָהר, וועלכע פרייען זיך מיט מיט זייערע עלטערע חברים.

נאָך דער פאָרשטעלונג קעהרט זיך אום דער עולם אין פריהערדיגען אויפנאַהמס-צימער צו געניסען פון די גרויסאַרטיג-סערווירטע טישען, וואָס זענען געדעקט מיט כל-טוב, וואָס דער פרויען-קאָמיטעט ביים ב"י האָט זאָרגפעלטיג אנגעגרייט פאַר זייער אייגען געלד.

בעת'ן באַנקעט האַלטען טאָסטען און באַגריסונגען די ה"ה: דירעקטאָר הורוויטש, אדוו. מוליער, ה. פ. דאַנציגער, פיינעלס, קאַרמאַן. דער לעצטער טראָגט אריין א פאָרשלאַג צו ערוועהלען סימפּאַטיקער און פריינד אויף דער גאַנצער ארומיגער פראָווינץ פאַר'ן ראַדאָמער ב"י.

פר. ד"ר מוליער נעמט אויך א וואָרט און ערקלערט די נויטווענדיגקייט אויפצושטעלען א פאַרקאַן ארום דעם ב"י און אז ס'איז אויך וויכטיג צו פערפלאַנצען א גאָרטען, ווייל פלאַץ ארום דער געביידע איז דאָ גענוג. דאָס וואָלט או מער דעם וואָס ס'איז א נויטווענדיגע זאַך, פיעל פערשענערט דעם עסטעטישען אויסזעהן פון דעם בנין.

אויף דער יובילעאום פייערונג איז אויך געווען אנוועזענד אַלס פערטרעטער נאָמענס דער ה' פשיביטניעווסקי. אייגענטימער פון דער צוקערניע אויף דריטער מאַי. ה' פשיביטניעווסקי האָט אין פיינע ווערטער באַגריסט און באַווינשען ערפאָלג דעם יתומים-אנשטאַלט.

פר. ד"ר מוליער דאַנקט איהם פאַר אָפּגעבען דעם זאַהל פאַר דאַנסינגען אויף פילאַנטראָפישע צוועקען. אויף וואָס ה' פשיביטניעווסקי ענטפערט, אז דאָס איז א עפּישער חוב פון יעדען אנשטענדיגען מענש.

דער פרויען-קאָמיטעט, וואָס איז געשאַפען געוואָרען מיט'ן צוועק מיטצוהעלפען אין דער ארבייט פאַר'ן ב"י באַשטעהט פון פאָלגענדע אָנגעזעהענע פרויען: ד"ר שיצער, ד"ר לעווין, ד"ר קאַדישעוויטש, ד"ר באָמראַק, ד"ר סאָסאָר, ד"ר קאַרמאַן, שפּיריטוס, מ. יאַסטמאַן, גאָלבע, לאַנער, גיעלטשינסקא, ב. לעווין.

דער זעלבער פרויען קאָמיטעט האָט אַלס צייכען פאַר פּראָדוקטיווער און נוצליך-אנערקענטער ארבייט געשענקט א פּאָרטרעט דער דאָקטאָרין מוליער מיט איהר אייגען בילד, וואָס ווערט אויסדעקאָרירט אויף דער וואַנד פון דער שעהנעם אויפנאַהמס-צימער.

ארום 9 אָווענד האָט זיך די פייערונג ביי א זעהר געמיטליכער שטימונג געענדיגט.

מ. ל.

זאב זשאבאטינסקי.

(צו זיין קומען קיין ראַדאָם)

אין א שווערע צייט פאַר'ן ציוניזם, אין א צייט פון גזירות מצד דער „פריינדליכער“ מאַקדאָנאַלד-רעגירונג, קומט צו אונז זאב זשאַבאָטינסקי. ער קומט, כדי אונז צו בערוהיגען, כדי צו ווייזען דעם ריכטיגען וועג אין פאַרצושטעלען די פעהלערען, וועלכע מיר זענען בעגאַנגען אין משך פון פיעל יאָהרען. ער פאָדערט פון שטאָדט צו שטאָדט איבערצייגען דאָס יודישע פאָלק, אז זיין שיטה איז א גערעכטע, זיין וועג איז א אמת'ער און אויף דעם וועג פאָדערט ער אונז אויף צו געהען, כדי דעם ציעל — א יודישע מלוכה אין ארץ-ישראל צו דערגרייכען. יאָהרען-לאַנג האָט ער געשטורמט ווי עס האָט זיך געלאָזט, אָבער די מעהרהייט פון דער בעוועגונג איז מיט איהם אין קאַמפף נישט מיטגעגאַנגען.

ענדליך געקומען א צייט, ווען זשאַבאָטינסקי'ס געגנער זענען היינט געוואָרען זיינע גרעסטע אַנהענגער. געקומען איז עס נאָך די געשעהעניש אין ארץ-ישראל, נאָכ'ן אָבשטעלען די אימיגראַציע און נאָכ'ן ארויסגעבען דאָס „ווייס-בוך“ פון דער ענגלישער רעגירונג. היינט, ווען אינזער ארץ-ישראל-ווערק שטעהט אין א געפאַהר, קומט ער, דער מאַן פון שטאַרקען ווילען. ער, וועלכער האָט אַלס סאָלדאַט ארץ ישראל ערעבערט און אין בלוט אויף די א"י. פעלדער פערגאָסען און פאָדערט אויף צו געהען מיט איהם אין זיינע רייהען, כדי דאָס וואָס עס איז חרוב צו פערבעסערן. ער, זשאַבאָטינסקי, ווייסט וואָס מען דאַרף פאָדערען און ווייסט, וואָס מען האָט זיך פע פליכטעט אונז צו געבען. ער, מיט זיין גראַד-ליניגע פּאָליטיק, אָהן וועלכע עס איז קאָמפּראָמיסען, וועט געהען אין קאַמפף פאַר אונזערע גערעכטע פאָדערונגען, אָבער מיר מוזען איהם אַלס פיהרער וועהלען.

זשאַבאָטינסקי דער פאָדערנער גביא האָט די היינטיגע, באמת שווערע לאַגע אין ציוניזם, שוין לאַנג פאָראויסגעזעהען. אונזערע פיהרער אָבער, האָבען זיך, ליידער, צו דעם נישט צוגעהערט און עס איז געקומען אָט דאָס, וואָס מיר זעהען עס היינט. זשאַבאָטינסקי האָט דער ראַדאָמער אידישער געזעלשאַפט ערקלערען אין וואָס בעשטעהט אונזער חטא און וועט אנווייזען דעם אויסוועג. וועלכער בעשטעהט אין דעם וואָס עס איז פריהער נעוואָגט געוואָרען, אז מענשען מיט א געזונדע פּאָליטיק באַגעשען אויפריכטיגע, מענשען, וועלכע פערקריפּלען נישט דעם ציוניסטישען אידעאַל, דאַרפען די לייטונג אין זייערע הענט איבערנעמען כדי ארויסצופיהרען דעם ציוניזם אויף נייע וועגען, אויף געזונדטע יסודות, וואָס וועלען דערפיהרען צום צוריקציהען די אַלע געגען אונז א ויסגעגעבענע גזירות און צו א אמת'ן — ווי עס האָט געמיינט ד"ר הרצל — אידענשטאַדט.

דאָס רעאַליזירען קען נאָר זאב זשאַבאָטינסקי. דעריבער בעגריסען מיר זשאַבאָטינסקי'ן אויף דער ראַדאָמער ערד אַלס צוקונפטיגען פיהרער פון דער בעוועגונג און רעאַליזאַטאָר פון'ם ערהאַבענעם ציוניסטישען אידעאַל.

ס. פישמאַן.

Kasa Spółdzielczo-Kredytowa
Spółdz. z odp. ogr.
מאַכט דערמיט בעקאַנט, אז די באַנק איז
איבערגעטראַגען געוואָרען
פון לובלינער 25 אויף לובלינער 23
אין פראָנט, ערשטער שטאָק.
די פאַוס ערלעדיגט אַלערליי באַנק אָפּעראַציעס.
נעמט אויך אָן איינקאַסעס אין אַלע שטעדט צו ביליגע פרייזען.

סוחרים-פעראיין לעבט-אויף זיין טעטיגקייט.

געוועהלט א נייעם ראט און פערוואלטונג.

אין ראדאמער סוחרים-פעראיין איז די טעג אפגעהאלטען געווארען אן אויסערגעוועהנליך אלגעמיינע פערזאמלונג.

די פערזאמלונג האט געעפענט ה' מערין, וועלכער האט מיטגעטיילט, אז דער אלטער ראט און פערוואלטונג האבען זיך אנגעגעבען אין דימיסיע און דעריבער מוזען אויף זייער ארט בעוועהלט ווערען נייע פערזאנען אין די דערמאנטע ביידע קערפערשאפטען כדי די וויכטיגע סוחרישע אינסטיטוציע ווידער אויפצולעבען. ה' מערין האט זיך בעזונדערס אפגעשטעלט אויפ'ן בדאנישען פינאנציעלען קריזיס פון פעראיין צוליב וואס ס'איז אונמעגליך געווען יעדער ממשות'דיגע ארבייט לטובת דעם סוחרים-שטאנד. ה' מערין קומט אלזא צום אויספיהר, אז ס'איז נייטיג דורכצופיהרען נייע וואהלען און צו געפינען פאסענדע פערזאנען, וועמען דאס זיינע סוחרים-וואוב אינטערעסירט.

נאך א לענגערע דיסקוסיע איבער דער דער טעטיגקייט פון פעראיין אין פארגעקומען וואהלען און ס'זיינען געקליבען געווארען פאלגענדע פערזאנען:

אין דער פערוואלטונג: א. מעוויין (פרעזעס), ל. פרענקעל, י. באקמאן (וויצע פרעזעס), ל. מארגאליס (קאסירער), א. פינקעלשטיין (סעקרעטאר) א. קאלקשטיין, א. גראסטעלד, ס. חזאט ס. טאוב, דוד קארמאן.

אין ראט: פיאטר פרענקעל (פרעזעס) מ. הארוויטש, א. מאנדעלקארן (וויצע-פרעזעס), לאנדוי (סעקרעטאר), מ. לאנגער, מ. קליינמאן, פ. מארגאליס, י. שטיינמאן, ח. י. הימעלפארב, ג. גינזבורג, מ. טייכמאן, ח. בירענביב.

אין שיר'ס-געריכט: ג. זיומאן (פרעזעס) איתמר אדלער, איתמר גאראנינקעל, י. קליינמאן, מ. ל. אבראמאוויטש, ס. ל. בערגער, מ. ב. ריכטמאן, ח. פ. דאנציגער, יונה גאלבערג, מ. קורץ, דוד ראטמאן, א. לאקס.

אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע: פרענקעל, ח. אדלער, קראנוואלד.

*

דער סוחרים-פעראיין רופט זיינע מיטגלידער אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג, וואס קומט פאר זונטאג דעם 21 ה. י. 7 אוועגד, אויף וועלכער עס וועט בעריהרט ווערען די פראגע וועגען העכערען דאס דירה-געלט.

די אנוועזענהייט פון די מיטגלידער איז ודינגענד נויטיג.

*

דער סוחרים-פעראיין מאכט בעקאנט זיינע מיטגלידער, אז ער קויפט אויס פאטענטען ביז'ן 31 ד. ח.

30 פראצ. ביליגער
ווי איבעראל
פערטיגט אויס מיט די לעצטע מאדערנע שריפטען די שוין אין ראדאם בעסטע
דרוקעריי
ל. שיינבוים, רינעק 10
— אלערלעי —
דרוק-ארבייט

ס'איז שוין צייט צו רעאליזירן די קויהלען-אקציע.

ווי מען הערט גרייט זיך „עזרה" ווי אלע יאהר אויך היינטיגען ווינטער דורכצופיהרען די קוילען-אקציע. זי טרעפט אבער אן אויף שווער גקיישען צוליב געלד-מאנגעל. פ'וואלט דעריבער געהען זעהר געווינשען. אז די יודישע גמינע זאל בייהילפיג זיין „עזרה" אין איהר אקציע. די גמינע האט שוין דעם בודזשעט און זי האט ממילא די מעגליכקייט מיט דער הילף פון דער סובסידיע צו געבען די אקציע א שטויס פאראויס און דאס איבריגע וועט שוין „עזרה" אליין כוהן, פארטזעצענדיג ווי געוועהנליך איהר געלד-זאמלונג צווישען די פריוואטע מנדבים.

טאג-בוך פון א ראדאמער זעלבסטמערדער.

מען פער'משפט מיך צום טוידט און מיין אייגענע טאכטער וויל אויספיהרען די עקזעקוציע

וואס מעהר איך בין געזעסען אין דער פינסטערער קאמער פון דער מאסקווער „טשעקא" אלץ ווייניגער איז געווארען די צאהל פון מיינע מיטזיצענדע. ווי איך האב שוין פריהער דערצעהלט זענען מיט מיר געזעסען אין „טשעקא" פערשידענע ארעסטירטע פון אלע מינים ספעקולאנטען, בורזשויען, קאנטער-רעוואלוציאנערען, שמוגלערס, באנדיטען. א מיש-מאש פון פערשידענארטיגע עלעמענטען פון דער מאסקווער בעפעלקערונג. יעדען טאג האט מען אנדערע ארויסגעפיהרט פון דער קאמער און גענומען זיי אויף א פערהער.

אבער א ווינדערליכע זאך. ווי נאר מ'האט די אלע גענומען צו דער אויספארשונג האט זיך קיין איינער פון זיי שוין מעהר נישט אומגעקעהרט. וועו נישט די נייע, פרישע פארטיעס, וואס מ'האט יעדען טאג צוגעברענגט וואלט די קאמער בילעכטייז געווארען פולשטענדיג אויסגעליידיגט. וואס ס'איז געווארען פון די אלט-געזעסענע, ס'הייסט פון די פריהער-ארעסטירטע. האט קיינער געוויי נישט געוויסט. אין קאמער האט געהערשט די אלגעמיינע איבערצייגונג, אז מ'האט זיי איבערגעשיקעלט אויף יענער וועלט, וועלכע הויבט זיך אן מיט דער טרויריג-בעריהמטער „סטיעוקא".

אין העלע לבנה נעכט, אין די שפעטע שעה'ען ווען מיר זענען שוין געלעגען איינגעגנורעט אין די קומעס שטעכעדיגע שטרוי האט מען טיילמאהל דערהערט א סודות'פולע סקריפעריי פון רעדער אויסגעמישט מיט א גקלינגעריי פון פערד-פאדקאוועס און דאס אלץ צוזאמען האט זיך געקוילערט פאמעליך. לאנגזאם. וואס האט געמאכט דעם איינדרוק, אז זי האס פיהרען אן מיט די פערד און וועגענער צעהלען די טריט און אויס פארזיכטיגקייט האלטען זיי איין די אטהעמס, אז קיינער, קיינער זאל נישט דערהערען און נישט בעמערקען. פון צייט-צייט האט מען געהערט ווי די פורמאנעס מיט זייערע בעגלייטער שושקען זיך איבער און איינער רופט נאכ'ן צווייטען: שש.-שא שש.-שא.

— ווי זיי האלטען זיך געבעטען ביי די דרעהענדיגע רעדער און צופלאשעטע פערד זיי זאלען איינצוהען די טריט און פערשטיקען זייער ווידערקלאנג.

רעפעראט פון זשאבאטינסקי אין ראדאם.

יודישער ארקעסטער גיבט איהם מקבל פנים זיין צום באהן

קומענדיגן מאנטאג וועט דער וועלט-בעריהמטער רעדנער זשאבאטינסקי האלטען א רעפעראט אין קינא „קארסא".

כדי צו עמפפאנגען דעם גרויסען גאסט האט זיך געשאפען א ספעציעלער קבלת פנים-קאמיטעט, אין וועלכען געהען אריין פארשטעהער פון פערשידענע ארגאניזאציעס.

מאנטאג 10 פריה קומט זשאבאטינסקי קיין ראדאם. ביים באהן וועלען איהם מקבל פנים זיין ציוניסטישע פארשטעהער, דער רעוויזיאניסטישער קאמיטעט און דער יודישער ארקעסטער פון ברית-טרומפעלדאר מיט זייער פאהן.

שפעטער נאכ'ן אנקומען וועט זשאבאטינסקי בעזוכען די ציוניסטישע ארגאניזאציע און אנדערע יודישע אינסטיטוציעס.

צום רעפעראט איז אויסגעוועהלט געווארען א פרעזידיום. וואס וועט רעפרעזענטירען פערשידענע ארגאניזאציעס. נאכ'ן רעפעראט וועט לכבוד דעם זעהר חשוב'ן גאסט איינגעארדענט ווערען א באנקעט.

צום רעפעראט קומט מיוחד די רעוויזיאניסטישע יוגענד פון דער פראווינץ.

דער רעפעראט פון דעם גרויסען ציוניסטישען מנהיג האט אין שטאדט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס צוליב דער גראנדיעזער פערזענליכקייט פון רעדנער, ווי אויך א דאנק זיין גענויאלע ארטארישע קראפט.

ווי מען הערט איז א שטארקע נאכפראגע אויף בילעטען און ס'איז פאראויסצוזעהן, אז דער גרויסער זאהל פון קינא „קארסא" וועט זיין איבערפולט איבער די ברעגעס.

זאקען, הענדשקעס, רעפארירען און וועש
קליידער בלוזען און וויעשעראטע
Firma MADAME MARIE
Pl. 3 MAJA № 3.

געלעגענהייטליך צו פערקויפען
א אייזערנע קאסע
אין זעהר א גוטען צושטאנד פאר א צונעמליכע פרייז
ערקונדיגען זיך אין רעדאקציע ר. ד.

Dlaczego przoduje wszędzie

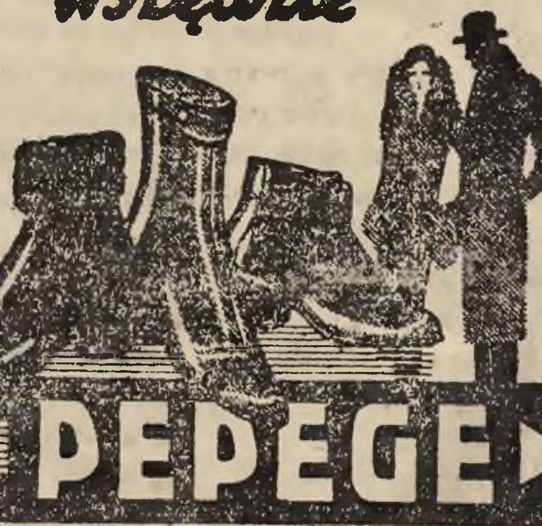

Dlatego, że udoskonalone
Śniegowce i kalosze
marki „Pepege", mimo niskiej ceny, wyróżniają się bardzo gustownem wykonaniem zewnętrznem i długo zachowują początkową wspaniałość formy i barw. Są pozatem bardzo lekkie i zawsze łatwe do włożenia.

ŻĄDAJCIE WSZĘDZIE TYLKO Z PODKOWĄ
«PEPEGE»

WYNAJMĘ MAGAZYN SUCHY
trwały w bliskości dworca kolejowego Radom o wymiarach 20 mtr. na 10 mtr.
Oferty składać w redakcji pod „magazyn" podając czynsz roczny wraz z płatnikiem sytuacyjnym.

ווען מיר האבען דערהערט די געפרעסטע סקריפעריי. וואס האט צוזאמענגעגאסען יעם געקלאנג פון שטיין און אייזען, וואס האבען זיך ביידע צוזאמענגעשפויסען דורך די רעדער אין פאדקאווע-גליטשעריי, וואס האבען זיך געטיילט איבער די אייזבראקירטע שטיינער — דאן איז אונז אלע ארעסטירט בעפאלען א געהיימניספולע שרעק. מיר זענען נאך דאמאלס נישט געשלאפען. ביינאג איז צו אונז קיין מאהל די זון נישט דערגאנגען. די לעכער פון אונזער קאמער, וואס האבען בעריעגט איט פונטע ר, זענען געווען איינגעגראבען אין דער ערד און נאך דערצו בעשלאגען מיט אייזערנע קראטען און דראהטענע שטעקיס. מיר האבען קיינמאהל נישט געוואוסט וואסערע טאג עס שטעהען אין דרויסען אויף גאס'ס-וועלט. צי זענען זיי ל כסיגע מיט זון-בעגאסען, אדער זיי זענען טונקעל, שווארץ מיט וואלקענעס און כמארעס בעצויגען. בעסער איז שוין געווען ביינ כט. דסמאלט האבען מיר גיכער דערקאנט געפינען א פינקלריגען שטערען אויפ'ן הימעל. אויב די נאכט איז געווען א קלארע, א זוהרנ כטיגע און ס'האט דארט ארומשפאצירט די לבנה-מאיעסטעטין — דאן איז צו אונז אריינגעפאלען איהר ליכטיגער שמייכעל. פון בלאטען-אויסגעשטערנטען הימעל האבען ארונטערגעדרייט מאטעווע זילבערנע שטראלען און צוקומענדיג צו אונזער טריבען. עלענדען קעלער, האבען זיך די דאזיגע שטראלען אדורכגעריסען דורך די אייזערנע שטאקעס ווי דורך א זיפ און פון גאנצען קנויל לבנה-גלאנץ איז צו אונז קוים אנגעקומען צוברעקעלטע און צישפאלטענע דינע זילבערנע פעריפלעך. וואס די אייזערנע קראטען און פערצווימטע שמאלע דראט-קעסטעלעך האבען איבערגעשניטען. אפילו די שפומע, בעוועגונגסלאזע פערקראטעוועטע פענסטערלעכער זענען געווען טרייע היטער פון דער רעוואלוציע און קאנטראלירט דעם עקספארט פון דער הימלישער ליכט-פראדוקציע. זיי האבען דאס געהאלטען פאר שמוגעל בפרט נאך פאר פערברעכער, וואס ווילען שטירצען די רעוואלוציע.

ווי מ'ויל אבער פארט נישט זיין האבען מיר יעדענפאלס מעהר געוואוסט פון די העל-קלארע נעכט ווי פון די זוניגע טעג. און טאקע אין אזעלכע שטילע, פערטרוימטע נעכט האט זיך אמאהל געטראפען, אז מיר זענען ארויסגעשפרונגען פון אונזערע שטרויענע געלעגער'ס און מיט איין אימפעט זיך געלאזט צו די אויגען-לעכער פון אונזער קאמער. כ'מיין צו די שמאלע אייזען-געקעסטעלטע פענסטערלעך. און דאן האבען מיר עס וואס געזעהן:

איבער'ן לאנגען, שמאלען דורך פון „טשעקא" האבען זיך געצויגען, ווי א קאראוואן אין א שמאלע סטעפע אין דער ווינטער, א רייהע פוהרען, איינער נאך דער צווייטער.

(פארזעצונג קומט).

קעלצער אבטיילונג.

ל. ראדאל.

וול. זשאבאטינסקי.

(צו זיין בעזוך אין קעלץ)

כי מנוחה לא אמצאה לרגלי
עד אכונן בית מעוני.
(יהודה הלוי).

די פּאָפּולערסטע נאָמען, א געהייליגע תשפעת און אויטאָריטעט אויף דער גאַנצער ערד-קוגעל — זאב זשאבאָטינסקי.

וואו זענען די סיבות און וואו ליגט דער סוד דערפון? פיל תשובות אויף דעם פערהאַן, אמריכטיגסטען איז די בעגרינדונג פון זשאבאָטינסקי'ס גרויסע און חירקזאַמע לייסטונגען פאַר'ן אידישען פאָלק, זיין גלענצענדע פעדער און זיינע בעריהמטע אָראַטאָרישע פעהיגקייטען.

אין דער פּצטעט צוטרוי צו איהם? דאָס פאָלק האָט איהם דעם צוטרוי געשאָנקען, ווייל ער פערפעסטיגט און גאַראַנטירט דורך די גרויסע און מעכטיגע יוגענד-מחנה, וועלכע האָט געשוואוירען טרייהייט צו איהר פיהרער און צו זיין אידעאַל.

ווי יענער ערשטער ארץ-ישראל-ערֶאָבערער, דער זוהן פון נון, וועלכער האָט א מעכטיגען געשריי געטוהן „שמש בגבעון דום", אזוי האָט זשאַבאָטינסקי א שבועה געגעבען, די אידישע ציוניסטישע אונפעלעקטע זון אין דעם פינסטערען גלות-לעבען צו דערהאַלטען און אזוי לאַנג ווי ער וועט זיין מיטע נישט ערפילען, אזוי לאַנג ווי ער וועט זיין שבועה נישט מקיים זיין וועלען זיינע פיס קיין רוה נישט געפינען.

אוצלכער איז ער — זשאבאָטינסקי.

און דאָס פאָלק גלויבט איהם. די אידישע יוגענד, וועלכער האָט געבלאָנדזשעט אין א פינסטערען נעפעל און א וועג פאַר זיך געזוכט, נישט געוואוסט וואו עס זאָל דעם ריכטיגען וועג אָנווייזען און בייזע געפעהרליכע, טייוולאָנישע הענד האָבען שוין געהאַט גרייט אויסגעשטרעקט זייערע פאַזורעס, כדי די יוגענד אריינצוכאַפּען אין זייערע פערניכטונגס-נעצען — אָט די יוגענד איז דאָך אין דער לעצטער געפעהרליכער מינוט געראַטעוועט געוואָרען דורך זשאבאָטינסקי'ס ניי און ערפרישענד וואָרט

א דור איז געווען געבוירן. דאָס פאָלק האָט עס געזעהן און זיין צוטרוי געשאָנקען.

מען זעהט אין איהם די פערקערפערונג פון אמת'ען יודישען גייסט. אַלע העלדישע און שטאָלצע טהאטען פון די פיעל יודישע גבורים נביאים און פאָלק'ס-קעמפּפער האָבען ווידער ערוואַכט און א תיקון בעקומען ביי דעם נייעם ארץ-ישראל-ערֶאָבערער און כאָטש מיר יודען אַנערקענען נישט קיין פערזאָנען-קולט, פיהלען מיר דאָך א פערגעטערונג צו אָט די גרויסע און ליכטיגע געשטאַלט.

אָבער ער — דער מנהיג איז דער אנהויבער פון א תקופה אין דעם לעבען פון אונזער פאָלק און ער קען דעריבער נישט פיהרען דעם עלטערען דור, דעם דור המדבר, וועלכער האָט פערטונקעלט די זונען-שטראַלען פון דעם ריינעם הערצליאַנישען ציוניזם.

עס ברענט אין איהם דער אייביג-גערעכטער, הייליגער צאָרן ווען ער זעהט די ארבייט פון די שולדיגע פאָלק'ס פערזאָרגער און מיט שאַרפע נבואה'שע שטראָף-רייד וואָרענט ער דעריבער זיי פאַר די זינד געגען פאָלק.

און מיט אונגעדולד וואַרט ער מיט בענקשאַפט אויף דעם נייעם דור, אויף דעם דור-הגאולה, וואָס רייסט זיך צו א שלמות'דיגער פרייהייט, צו א פרייהייט אָהן קאָמפּראָמיסען, אָהן שפורען פון עבדות.

ער האָט געזאָגט: פרייע זיהן פון א פריי פאָלק אין א פריי פאָטערלאַנד.

און די יוגענד מיט איהר אמת'ע עמפּפינדליכקייט האָט די דאָזיגע ווערטער אויפגענומען ווי א הייליגען געגעבאָט און דער גלויבען אין דער אויסלייזונג איז נאָך מעהר פערשטאַרקט געוואָרען. עס ווערט ערצויגען א נייער דור פון נייע אידען מיט א טיפען גלויבען אין אייגענעם כח און מיט א ווילען צו קעמפּפען אָהן שרעק פאַר דער אויסלעבונג פון פאָלק.

און דאָס איז דאָך נאָר איין רינגעלע פון די לאַנגע קייט הערֶאָאישע מעשים אין דעם זשאבאָטינסקי-קאַפּיטעל וועלכעס וועט זיין בלתי-ספק דאָס שענסטע בלאַט אין דער געשיכטע פון מאָדערנעם יודענטום — דער דור פון האחרון לשעבוד וראשון לגאולה.

עס איז נישט לייכט אויסצורעכענען אַלע זיינע פערדיענסטען. ער האָט אָבער איין ציעל: שאַפען די בריק צו אידענשטאַט. צו א לאַבּאָראַטאָריע פאַר'ן יודישען גייסט, שאַפען און אַרבייט.

צו זיין 50-יעהריגען יובילעאום וויגשען מיר איהם א סך כחות, פיעל ענערגיע אין זיין ווייטערדיגען לעבען און זאָל ער אונז פיהרען אויף דעם וועג פון פולשטענדיגען נצחון פאַר דעם אידישען פאָלק און דעם ציוניזם.

ברוך=הבא

היינט האָט אונזער שטאָדט בעזוכט וועגען דורך דעם שענסטען געשטאַלט פונ'ם מאָדערנעם יודענטום: זאב זשאַבאָטינסקי.

שוואַרצע וואָלקענס האָבען בעדעקט אונזער בלוי-ווייסען הימעל. כלפּי חוץ שטויסען מיר זיך אָן אויף אָנאָרגאַניזירטע מאַסע שונאים, וועלכע שטרעבען מיט אַלע מיטלען צו שטערען, און פערניכטען דער ענטוויקלונג פון אונזער רענעסאַנס-בעוועגונג. כלפּי פנים: א פּראָצעס פון ליקווידאַציע פון סיסטעמאַטישער פערלעצונג פון הרצל-ירושה, און זעלבסטמערדערישע אלטרואיסטישע טענדענצען.

די אייגען פונ'ם גאַנצען יודישען פאָלק זענען געוועדעט צו זשאבאָטינסקי'ן. האָפענדיג אַז, ער, נאָר ער הרצל'ס איינציגער פרייער יורש וועט געלונגען אדויסצופיהרען דעם ציוניזם אויף די רעלסען פינ'ם ברייטען מלוכה-שליח.

ער, וועלכער האָט זיין לעבען, אָנהויבענדיג פון זיין פריהערסטער יוגענד ביז צום היינטיגען טאָג, מקריב געוועזען אויפ'ן ציון-מזבח.

ער, צי אלס גלענצענדער אָראַטאָר, גייסטרייכער פובליציסט, געאָגראַף, אָרגאַניזאַטאָר, פּאָליטיקער, און יוגענד דערציהער, אַלע זיינע פענאָמענאַלע טאַלאַנטען, פעסטען גלויבען, אָוועקגעשאָנקען דעם יודישען פאָלק אין קאַמף פאַר זיין אויפלעבונג. פאַר זיין קיום. פאַר'ן — יודענשטאַט.

מיר בעגריסען איהם האַרציג, איהם אונזער מנהיג און פערערער מיט דעם טראַדיציאָנעלען יודישען ברוך הבא!

ל. קאפף.

„מכבי" אין קעלץ טרעט צו צו בויען א ספּאָרט-סטאַדיאָן

צו די פּאָפּולערסטע און אקטיווסטע אָרגאַניזאַציעס ביי אונז אין שטאָדט געהער דער נאַציאָנאַלער יודישער ספּאָרט-קלוב „מכבי". עס איז באמת צו בעוואונדערען די שנעלע און פרוכטבאַרע ענטוויקלונג פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע במשך דעם לעצטען יאָהר נישט לאַנג איז עס, ווען דער שרייבער פון די שורות איז איינגעלאַדען געוואָרען אין ניי-געגרינדעטען לאָקאַל פון „מכבי" אויף מיצקעוויטשא. עס איז געווען אין די ערשטע טעג. דער לאָקאַל האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט א האַלב-פינסטערער נישט אויסגעסטערטעטע שטוב. מיטגלידער האָט מען געמערקט גאָר ווייניג. און אָט איז נאָך א אָנגעשטרענגטע און ערמידליכע אַרבייט פון איינציגע איבערגעגעבענע יחידים געלונגען צו פערוואַנדלען דעם חורבה-לאָקאַל אין א פרעכטיגען געזעלשאַפטליכען קלוב. די צאָהל פון די מיטגלידער האָט זיך פערצעהנפאַכט. די טעטיגקייט האָט זיך פערברייטערט אויף פיעל נייע געביעטען און צו דעם אַלעם ווערט

ביי יעדער אַרבייט בעלייגט דער חותם פון נאַציאָנאַלען יודישען שטאָלץ.

די יוגענד בענוגענט זיך אָבער נישט מיט דעם פאַקטישען צושטאַנד. אין דער נאַטור פון יוגענד איז זיך וויייטער, העכער צו רייסען, כדי צו דערגרייכען אַלעס נויטיגעס — און אָהן א ספּאָרט-סטאַדיאָן — טענה'ען די מכבי'ער — קענען מיר זיך ווייטער נישט ענטוויקלען.

און זיי גלויבען, אַז די יודישע געזעלשאַפט אין קעלץ וועט זיכער אנערקענען די גערעכטע פאָדערונג און ווייט פעגליך, הן מאָראַליש, הן מאַטעריעל, ערמעגליכען צו רעאַליזירען דעם וויכטיגען פּלאַן.

שהוט זיי צוליב און העלפט מיט!

ל. ר.

מכבי-רינג

פאָנד צו בויען א ספּאָרט-סטאַדיאָן פאַר'ן יודישען ספּאָרט-קלוב „מכבי" אין קעלץ.

דער עהרען-פּאָרזיצענדער פון מכבי. ת' ד"ר פעלץ גיעט 20 זל. און רופט

Biuro Próśb i Podań

p. f. „PROLITEX"

RADOM, WAŁOWA 5, oficyna 1-sze piętro.

ZAŁATWIA: Redaguje Podania:

Sprawy paszportowe
Mieszkaniowe
Wszelkie Tłomaczenie
i inne.

Do Władz Sądowych
Skarbowych
Administracyjnych
i Wojskowych.

Windykacje należności w całej Polsce.

Informacje o zdolności kredytowej

Przepisywanie na maszynach.

Biuro czynne: od godz. 9-ej rano do 7-ej wieczór.

Kino dźwiękowe „ŚWIT"

Dziś i dn. następnych

Tragedja Kochanków

W roli gł.: Liana Haid

Nad program: Wspaniałe dodatki dźwiękowe.

(ענדע פון זייט 7)

אין רוסט ארויס די ח"ת: ד"ר זיל-בערשלאק, שנעסעל טויבמאן און חיים זאגייסקי.

ה' ר. פרישמאן גיעט 15 זל. און רופט ארויס די ח"ת עדוואַרד זאגייפסקי ד. וואַרגאַן און מיכאל פערלען.

„QUADRAT"
RIGA
najwytworniejsze
śniegowce i kalosze

זיכערע הילף און א רפואה

אָהן א אָפעראַציע, אָהן בלוט, אָהן א מעסער, און אָהן בלוט-פארגיפטונג פאר קראַנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, טערשידענע קאַליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס,

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשן-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואסער-קאַן און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פער-דרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנד-

לונג און פון דייטשען פראָפעסאָר-דאָקטאָר בראַכגרעהינג בעזייטיגען זיכער דעם שמערסטען און געפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס ליפונגען מיט הייל-באַרטעסטען צון אָפעראַציען פאר פערקרימטע פוס און פלאַט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאַקען פאר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.

עמפפאַנגט א גאַנצען טאָג אָהן איבעררייס.

Hotel Europejski, Radom p. Nr. 17

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעט-פראָ-פעסאָרען: פראָפ. ד"ר באראנטש, דיר. י. מאַרישלער, פראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאווסקי און אויך אַנדערע

מיר גנמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקע-קאַסע

דאַנקזאגונג.

איך דאַנק הערצליך דעם דיר. סאָגאָ ראפאַפאָרט פון לינבערג קראָ-שיצקי א. הײלכע געפט יעצט אָן אין ראדאָם, האָטעל איירָאָפעיסקי 17 פאר צוריק האלטען מיר א שווערען ברוך, פאר וועלכע איך האָב געליטען א רייהע יאָהרען, נאר א דאַנק דער קינסטלערין פר' ראַפּאַפּאָרט, וועלכע האָט נישט געגעבען קיין מיה און ארבייט האָט מיר פערלייגט א גומענער הייל-באַנדאַזש נאָך איהר בייספיל מעטאָדע אזוי, אז איך בין אויפגעלעבט און קען ארבייטען.

מיט אכטונג יאָסי' שמעלמאַן שעוטצקא № 5

Prezesowi naszemu p. Dawidowi Frischmanowi

szczere wyrazy współczucia z powodu zgonu

Jego MATKI składa

Sekcja Piłki Nożnej Ż. K. S. „Makkabi"
w Kielcach.

Naszemu drogiemu Prezesowi Dawidowi Frischmanowi

z powodu zgonu MATKI Jego

szczere współczucie wyraża

Sekcja Gimnastyczna Żeńska

Ż. K. S. „MAKKABI" w Kielcach

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם ה' דוד פרישמאַן

(פרעזעס רעפערענט אין קיעלצער וואָיעוואָדשאַפט-אמט)

צום טויט פון זיין

מוטער

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום

פון „קיעלצער-ראדאמער לעבען" אין קיעלץ

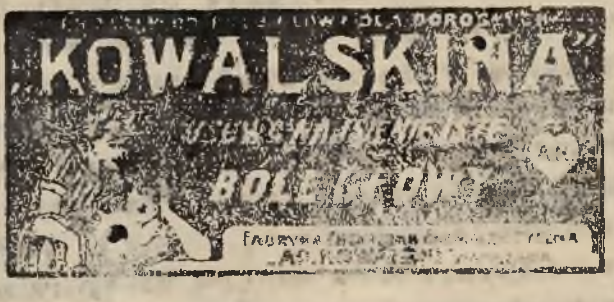

Kino „Nowe Czary" Teatr
Dziś i dni następnych!
PIES
BASKERWILLÓW
Nadprogram: Zwycieżca

Kino ODEON Teatr
Od poniedziałku 15 Grudnia r. b.
Najpiękniejsza
Kobieta Paryża
—Nad— program Królewski Jeździec

Kino CORSO Teatr
Dziś i dni następnych
KAJDANY
Na scenie: REWJA

Redaktor Ch. M. Herc   Drukarnia Wyd. „Radomer Kelcer Lebn" Radom Szwoleżerów 16.